

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการสร้างอาชีพเสริมในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

Factors Influencing Supplementary Jobs During the Covid-19 Situation

¹กานต์มณี การินทร์, ²ฐิติพร วรฤทธิ์, ³แก้วมณี อุทิรัมย์, ⁴กนกเกล้า แก้วกล้า และ ⁵ภคณิษา อภิศุภกรกุล

¹Kanmanee Karin, ²Titiporn Walalite, ³Kaewmanee Utiram, ⁴Kanokkaow kaewkla and ⁵Phaknisa Apisupakronkun

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Faculty of Management Science, Buriram Rajabhat University, Thailand.

E-mail: ¹insignmind1208@gmail.com, ²tumnaka_macc3@hotmail.com, ³kaewmanee984@gmail.com, ⁴kanokkloao.kk@gmail.com, ⁵perfume.nisa@gmail.com

Received July 30, 2022; Revised September 21, 2022; Accepted September 27, 2022

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัจจุบันเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการสร้างอาชีพเสริมในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และ 3) เพื่อเป็นแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการสร้างอาชีพเสริมให้กับกลุ่มชนชน โดยเป็นการวิจัยแบบผสม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนในบ้านหนองครอบครัว หมู่ที่ 5 ตำบลสองชั้น อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 256 คน การเก็บข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ 1) การใช้แบบสอบถาม โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุ 2) การสนทนากลุ่ม คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 6 คน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผลการวิจัย พบว่า 1) ประชาชนจะเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน 1-2 ครั้ง/เดือน โดยเลือกเข้าร่วมกิจกรรมโครงการรัฐสวัสดิการต่างๆ และกิจกรรมของชุมชนที่เกี่ยวกับการสร้างรายได้เสริม 2) ปัจจัยด้านทัศนคติเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการสร้างอาชีพเสริมในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มากที่สุด และ 3) ควรส่งเสริมให้คนในชุมชนเห็นถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วมในการสร้างอาชีพเสริมอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การได้รับผลตอบแทน การมีรายได้ที่เพิ่มขึ้น การรวมกลุ่มกันเพื่อสร้างอำนาจในการต่อรองกับผู้ซื้อ เป็นต้น รวมไปถึงสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนางานอาชีพต่างๆ ในชุมชนให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน

คำสำคัญ: การสร้างอาชีพเสริม; โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019; กิจกรรมของชุมชน

Abstract

The purpose of this research were 1) to study the current situation regarding community participation 2) to study the factors influencing supplementary jobs during the Covid-19 situation and 3) to process the promoting participation of household debt burden of community by using mixed methods research. The sample of 256 people of Ban Nong Krob, moo 5 Songchan sub-district, Krasang district, Buriram province. There were 2 phrase of data collection 1) the questionnaire by simple random sampling and quantitative data analysis, the statistics used in analysing the data were percentage, mean, standard deviation and multiple regression analysis 2) Focus group discussion to purposive sampling of 6 people by qualitative data analysis. The results show that 1) People will participate in community activities for a few times per month of supplementary job 2) attitude and Influence factors of participation of supplementary job during the Covid-19 situation and 3) to encourage of community to participation of concretely supplementary jobs, such as return, increased income, merging together to create bargaining power with buyers, etc., including supporting the budget for the development of various professional groups in the community to be strong and sustainable.

Keywords: Supplementary jobs; Covid-19; Community activities

บทนำ

ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่ผ่านมา จนถึงปัจจุบันนี้ ทั้งภาครัฐบาล เอกชน และประชาชนได้ให้ความสนใจและตระหนักในการป้องกันและดูแลสุขภาพ รวมไปถึงแนวทางการป้องกันและการใช้ชีวิตในรูปแบบใหม่ที่เรียกว่า ชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) ซึ่งเป็นแนวทางที่หลากหลาย คนจะต้องปรับเปลี่ยนชุดพฤติกรรม ทั้งการกิน การเดินทางท่องเที่ยว การพบปะสังสรรค์ การทำงาน รวมไปถึงการมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพเสริมหรือกิจกรรมของชุมชนในรูปแบบต่างๆ ในช่วงที่ไวรัสโคโรนา 2019 ยังมีภาระระบาดอยู่

อย่างไรก็ตาม จากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 นั้นส่งผลให้การร่วมกลุ่มในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนมีรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม โดยจะต้องอยู่ภายใต้มาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อย่างเคร่งครัด อีกทั้งประชาชนยังเกิดความเสี่ยงและความหวาดระแวงต่อการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จากการทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน ซึ่งส่งผลต่อกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนขึ้น โดย วิษณุ อรรถวานิช และคณะ (2562) ได้กล่าวว่า สถานการณ์ในปัจจุบันที่ระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยมีการหดตัว ซึ่งสาเหตุที่ทำให้เกิดสถานการณ์ดังกล่าวนี้เป็นผลมาจากปัจจัยทั้งภายในและภายนอกของประเทศไทยที่ส่งผลกระทบต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจของประเทศไทยหลายอย่าง อาทิเช่น การออมเงิน การลงทุน การผลิต หรือแม้แต่การบริโภค เป็นต้น ตลอดจนทั้งการกำหนดนโยบายต่างๆ ของภาครัฐบาลในช่วงสถานการณ์โรคระบาดไวรัสโคโรนาในประเทศไทยหรือโควิด 2019 ก็ส่งผลกระทบต่อวัฏจักรของธุรกิจ รวมไปถึงภาระหนี้ของภาครัฐครัวเรือนอีกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาระหนี้ครัวเรือนของภาคการเกษตร ซึ่งถือเป็นกลุ่มประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ ซึ่งภาพใหญ่ของความเปราะบางของครัวเรือนเกษตรกรไทยต่อวิกฤติโควิด 19 ครัวเรือนเกษตรกรน่าจะเป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากวิกฤติครั้งนี้ผ่านปัญหาเชิงโครงสร้างของประเทศอย่างชัดเจน ซึ่งจากการลงพื้นที่สำรวจชุมชนในตำบลสองชั้น อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า บ้านหนองครอบครัว หมู่ที่ 5

ตำบลสองชั้น อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 170 ครัวเรือน เป็นอีกหมู่บ้านหนึ่งที่มีการรวมกลุ่มกันของประชาชนจำนวน 13 คน เพื่อผลิตปลาสูมออกจำหน่ายเป็นอาชีพเสริมนอกเหนือจากอาชีพเกษตรกรรมที่เป็นอาชีพหลักของคนในชุมชน ซึ่งถือได้ว่ามีจำนวนสมาชิกที่น้อยเมื่อเทียบกับสัดส่วนของประชาชนในชุมชน อีกทั้งจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมนั้น พบว่า ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ทักษะคิด เศรษฐกิจ การรับรู้หน้าที่ และการรับรู้ประโยชน์ มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วม แต่จากงานวิจัยดังกล่าวยังขาดการนำมาเชื่อมโยงในสถานการณ์ช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อีกทั้งคณะผู้วิจัยยังมีความสนใจที่จะศึกษาและหาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการสร้างอาชีพเสริม เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการสร้างรายได้เสริมให้กับประชาชนอีกด้วย

ดังนั้น บทความวิจัยนี้จะนำเสนอถึงสถานการณ์ปัจจุบันเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการสร้างอาชีพเสริมในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตลอดจนแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการสร้างอาชีพเสริมให้กับคนในชุมชน เพื่อให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งและมีรายได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัจจุบันเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการสร้างอาชีพเสริมในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
3. เพื่อเป็นแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการสร้างอาชีพเสริมให้กับคนในชุมชน

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม หมายถึง การกระทำที่แสดงออกของบุคคลที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมใดๆ ก็ตาม ทั้งทางตรง และทางอ้อม โดยเป็นการตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมายของสังคมและการจัดสรรทรัพยากร เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และปฏิบัติตามแผนการหรือกิจกรรมต่างๆ ด้วยความเต็มใจ

ความสำคัญของการมีส่วนร่วม คือ เป็นกระบวนการการส่งเสริมบทบาทหน้าที่ด้านต่างๆ ให้กับชุมชน อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมให้ชุมชนทำกิจกรรมที่สัมพันธ์กับวิธีการพัฒนาตนเอง อันจะนำไปสู่กระบวนการกระจายอำนาจจากศูนย์กลางสู่ท้องถิ่นในอนาคต และเกิดการพัฒนาอย่างแท้จริงอีกด้วย

สำหรับประเภทของการมีส่วนร่วมนั้น สามารถจำแนกออกได้หลากหลายรูปแบบแตกต่างกันออกไปตามลักษณะของกิจกรรมที่เข้าร่วม ซึ่งผู้เข้าร่วมกิจกรรมจะมีการปรับเปลี่ยนบทบาทและหน้าที่ของตนเองในการเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อคาดหวังให้กิจกรรมนั้นๆ สำเร็จลุล่วงไปตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วม

จากการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่างๆ คณะผู้วิจัยสามารถสรุปเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการสร้างอาชีพเสริมได้ ดังนี้

1. ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ

ภาวะผู้นำมีความสำคัญต่อองค์การ เนื่องจากหากองค์การมีผู้นำที่มีภาวะผู้นำสูง ย่อมจะนำพาองค์การไปสู่จุดหมายปลายทางที่กำหนดไว้ได้ตามระยะเวลา อีกทั้งยังสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคลากรในองค์การให้มีความรัก ความสามัคคีกันได้ และอภิสร่า มุ่งมาตร (2564) ยังกล่าวว่า ภาวะผู้นำยังสามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เพื่อดำเนินภารกิจขององค์การให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์การที่ได้

กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพอีกทั้ง จักรี ศรีจารุเมธีญาณ และพระณัด วฑฒโน (2561) ยังได้กล่าวว่า “ผู้นำ” ซึ่งเป็นบุคคลที่จะมาช่วยเป็นกำลังแรงใจและมั่นคงในการปฏิบัติงานร่วมกัน เหตุนี้ในการพัฒนาชุมชน ผู้นำชุมชนถือว่าเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถที่จะระดมพลและทรัพยากรในด้านต่างๆ เพื่อใช้ในการบริหาร การพัฒนา หรือร่วมกิจกรรมของชุมชน เพื่อให้การพัฒนานั้นไปสู่จุดมุ่งหมายได้ดียิ่งขึ้น

2. ปัจจัยด้านทัศนคติ

ปัจจัยด้านทัศนคติย่อมเป็นตัวกำหนดแนวทางพฤติกรรมทั้งเชิงบวกและเชิงลบ เช่น หากบุคคลจะทำกิจกรรมร่วมกันในชุมชน บุคคลนั้นย่อมมีทัศนคติความต้องการที่จะสร้างความสัมพันธ์ ความร่วมมือในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนด้วยเช่นกัน อีกทั้งจากการศึกษางานวิจัยของ จักรพันธ์ กิตตินรรัตน์ และ จุฑาทิพย์ พหลภาคย์ (2557) และนันทพร เขียนดวงจันทร์ และขวัญกมล ดอนขวา (2562) ยังพบว่า การที่บุคคลจะแสดงพฤติกรรมออกมาทั้งในเชิงบวกหรือลบต่อสิ่งเร้านั้นก็เป็นผลมาจากการที่บุคคลมีทัศนคติต่อสิ่งนั้นๆ ใดๆด้วยเช่นกัน

3. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ

ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อรายได้และค่าใช้จ่ายของประชาชน ด้วยเหตุนี้ประชาชนจึงมีความพยายามในการสร้างอาชีพเสริมในลักษณะต่างๆ เพื่อสร้างรายได้ให้กับตนเองและครอบครัว ซึ่งจากการศึกษาของ จักรพันธ์ กิตตินรรัตน์ และ จุฑาทิพย์ พหลภาคย์ (2557) ยังพบว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกกับสหกรณ์ อีกทั้งพิมพงา เพ็งนาเรนทร์ (2564) ยังพบว่า ชุมชนมีความต้องการพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้จากอาชีพเสริม เพื่อเป็นการลดภาวะค่าใช้จ่ายในครัวเรือนอีกด้วย

4. ปัจจัยด้านการรับรู้ประโยชน์ร่วมกัน

การรับรู้ประโยชน์ ประกอบด้วย การรับรู้ด้านสังคม การรับรู้ด้านจิตใจอารมณ์ และการรับรู้ทางการเงิน ซึ่งหมายถึง ระดับของความเชื่อส่วนบุคคล ความรู้สึกของบุคคลใดบุคคลหนึ่งจะมีผลต่อการประเมินสิ่งที่ได้รับว่ามีประโยชน์มากน้อยแค่ไหน และจะนำไปสู่การตัดสินใจว่าสินค้า หรือบริการนั้น มีประโยชน์ต่อตนเองหรือไม่ ซึ่งองค์ประกอบของการรับรู้ ประกอบด้วย 1) ความตั้งใจ 2) การเตรียมพร้อมที่จะรับ และ 3) ความต้องการ โดยสิ่งเหล่านี้จะนำไปสู่กระบวนการรับรู้ ซึ่งประกอบไปด้วย 1) สิ่งเร้า 2) กระแสประสาทสัมผัส และ 3) สมอแปลงความหมายนั่นเอง ดังนั้น การรับรู้ของแต่ละบุคคลจึงเป็นสิ่งเร้าอีกอย่างหนึ่งที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่แตกต่างกันออกมา โดยหากบุคคลรับรู้เช่นใดก็จะมีการแสดงพฤติกรรมออกมาอย่างเช่นที่ตนเองรับรู้เช่นกัน

ผลกระทบของการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ต่อเศรษฐกิจ

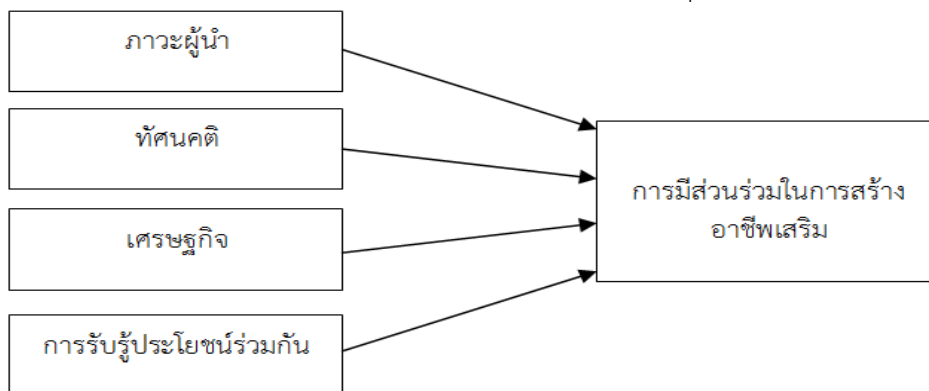
โสมรศมี จันทรรัตน์ และคณะ (2563) กล่าวว่า วิกฤติโควิด 2019 สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาเชิงโครงสร้างทางเศรษฐกิจไทยอย่างชัดเจน เพราะการที่เศรษฐกิจกระจุกตัวอยู่กับบางภาคส่วน เช่น ภาคการท่องเที่ยวและบริการ และการค้าระหว่างประเทศ ทำให้นโยบายป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อโรคโควิด 2019 ต้องปิดพรมแดนระหว่างประเทศและระหว่างจังหวัด และทำให้เศรษฐกิจหยุดชะงัก และมีต้นทุนทางเศรษฐกิจที่สูงขึ้นมาก อีกทั้งวิกฤติโควิด 2019 ยังทำให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำของระบบเศรษฐกิจ ซึ่งประกอบด้วยหน่วยเศรษฐกิจรายย่อยเป็นจำนวนมาก เช่น SME ผู้ใช้แรงงาน หรือเกษตรกร เป็นต้น อีกทั้ง พรรชวรณ สุขสมวัฒน์ (2565) ยังกล่าวว่า สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด 2019 ในประเทศไทย ส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนในประเทศที่เห็นได้ชัด คือ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการดำรงชีวิต ผลกระทบเรื่องวิธีการทำงานของพนักงาน จากที่เคยทำงานในที่ทำงาน ก็ต้องปรับเปลี่ยนมาทำงานที่บ้าน ผลกระทบเรื่องของรายได้ที่ลดน้อยลงในแทบทุกสาขาอาชีพ ส่วนในภาคธุรกิจก็เช่นกัน ผลกระทบที่ชัดเจนจากการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการใช้ชีวิตของคน ส่งผลกระทบต่อลดลงของยอดขาย กิจกรรมต้องแบกรับต้นทุนที่เพิ่มสูงขึ้น บางกิจการถึงขั้นขาดทุนสะสมยาวนานร่วม 2 ปี โดย

กิจการที่ได้รับผลกระทบอย่างชัดเจนจะเป็นกิจการที่เกี่ยวข้องกับการบริการ อย่างไรก็ตาม ศูนย์วิจัยกสิกรไทย (2564) ยังพบว่า ยอดคงค้างของหนี้ครัวเรือนไทยในไตรมาสที่ 3 ปี 2564 มีจำนวน 14.35 ล้านล้านบาท เพิ่มขึ้นสูงชันประมาณร้อยละ 4.2 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน นอกจากนี้แล้ว ระดับหนี้สินของครัวเรือนที่เพิ่มขึ้นในไตรมาสที่ 3 ปี 2564 นั้นยังใกล้เคียงกับการเพิ่มขึ้นของมูลค่ากิจกรรมทางเศรษฐกิจด้วยเช่นกัน โดยหนี้สินของภาคครัวเรือนส่วนใหญ่จะเพิ่มขึ้นเป็นหนี้บ้าน และลักษณะการก่อหนี้ของครัวเรือนในไตรมาสที่ 3 ปี 2564 นั้นเป็นการก่อหนี้เพื่อเสริมสภาพคล่อง และ/หรือรองรับรายจ่ายในชีวิตประจำวันมากขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 2019 นั้น ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและภาระหนี้ครัวเรือนของประเทศไทยเพิ่มสูงขึ้น อันเนื่องมาจากการถูกเลิกจ้างงาน การถูกปรับลดค่าจ้างลง การเลิกกิจการ ค่าครองชีพที่สูงขึ้น รวมไปถึงมาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 2019 นั้น ส่งผลให้รายได้ของประชาชนลดลง

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยแบบผสม คณะผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการสร้างอาชีพเสริม สามารถสรุปกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยแบบผสม พื้นที่วิจัย คือ บ้านหนองครอบครัว หมู่ที่ 5 ตำบลสองชั้น อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ ประชากร คือ ประชาชนของบ้านหนองครอบครัว จำนวน 709 คน (เทศบาลตำบลสองชั้น, 2563) ซึ่งคณะผู้วิจัยได้แบ่งวิธีการศึกษาออกเป็น 2 วิธี ดังนี้

1. การศึกษาเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนของบ้านหนองครอบครัว จำนวน 256 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย คำนวณจากสูตรของทาโรยามาเน (Taro Yamane, 1973) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบปลายปิด (Close-ended Question) และปลายเปิด (Open-ended Question) โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ซึ่งส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีจำนวน 7 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรม ลักษณะการเลือกเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน แนวทางในการหารายได้เสริม (Checklist) ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการสร้างอาชีพเสริม ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งตัวแปรอิสระ มีจำนวน 5 ตัวแปร ประกอบด้วย ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ปัจจัยด้านทัศนคติ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านการรับรู้หน้าที่ และปัจจัยด้านการรับรู้ประโยชน์ ส่วนตัวแปรตาม คือ การมีส่วนร่วมในการสร้างอาชีพเสริม เป็นข้อคำถามแบบปลายปิด มี

ลักษณะเป็น Scale (Rating scale) และส่วนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะอื่นๆ และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยการใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) โดยที่จะต้องมามีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.70 จึงจะสามารถนำเครื่องมือนี้ไปใช้สำหรับการรวบรวมข้อมูล (Nunnally, 1978) ในการวิจัยครั้งนี้มีค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคอยู่ระหว่าง 0.82-0.93 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติเพื่อการทดสอบสมมติฐาน คือ การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ

2. การศึกษาเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 6 คน จากผู้นำชุมชน จำนวน 3 คน และสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 3 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ การสนทนากลุ่ม โดยคณะผู้วิจัยได้สร้างประเด็นคำถามและหัวข้ออภิปรายกลุ่ม เพื่อให้สอดคล้องกับกรอบแนวความคิดและวัตถุประสงค์ในการวิจัยทั้งข้อที่ 1 และ 2 โดยมีผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ (ค่า IOC) และให้ข้อเสนอแนะ จำนวน 3 ท่าน ในการวิจัยครั้งนี้ใช้เวลาสนทนากลุ่มประมาณ 1 ชั่วโมง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายมากขึ้น คณะผู้วิจัยได้เชิญผู้เชี่ยวชาญในการทำการสนทนากลุ่ม เป็นผู้ดำเนินการสนทนากลุ่มร่วมกับคณะผู้วิจัย หลังการสนทนากลุ่มคณะผู้วิจัยได้ถอดข้อความจากเครื่องบันทึกเสียงแบบคำต่อคำออกเป็นบทสนทนาที่เป็นตัวอักษรด้วยตนเอง จัดข้อความที่ได้ให้เป็นหมวดหมู่ ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล และนำเสนอโดยการพรรณนาเชิงวิเคราะห์

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงอายุ 30-39 ปี มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-15,000 บาท มีความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน 1-2 ครั้ง/เดือน ส่วนใหญ่เลือกเข้าร่วมกิจกรรมโครงการรัฐสวัสดิการต่างๆ รองลงมา คือ กิจกรรมการสร้างอาชีพเสริม/รายได้ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ตนเองได้รับผลประโยชน์จากการเข้าร่วม อีกทั้งลักษณะของอาชีพเสริมที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรม คือ เป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้กับตนเอง

วัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านภาวะผู้นำ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กล้าที่เปลี่ยนแปลงและยอมรับสิ่งใหม่ๆ ($\bar{X} = 4.42$) รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ($\bar{X} = 4.38$) มีเป้าหมายที่ชัดเจน สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ ($\bar{X} = 4.26$) คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม เสียสละ ($\bar{X} = 4.18$) และการมีอิทธิพลต่อกลุ่มชุมชน ($\bar{X} = 4.12$)

ปัจจัยด้านทัศนคติ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เชื่อว่าการทำงานร่วมกันจะทำให้สำเร็จลุล่วงได้เร็วขึ้น ($\bar{X} = 4.39$) เชื่อว่าการรู้จักเสียสละจะทำให้ได้รับมิตรภาพระหว่างกัน ($\bar{X} = 4.32$) เชื่อว่าการทำงานร่วมกันจะก่อให้เกิดความเห็นอกเห็นใจกัน ($\bar{X} = 4.23$) เชื่อว่าการกลุ่มสร้างอาชีพจะก่อให้เกิดรายได้ ($\bar{X} = 4.18$) เชื่อว่าการร่วมมือกันในการดำเนินกิจกรรมจะก่อให้เกิดพลัง ($\bar{X} = 4.25$) และเชื่อว่าการร่วมมือกันในการดำเนินกิจกรรมจะก่อให้เกิดพลัง ($\bar{X} = 4.01$)

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ในช่วงโควิด 2019 มีรายได้จากอาชีพหลักลดลง ($\bar{X} = 4.41$) ต้องการหารายได้ให้เพียงพอกับรายจ่าย ($\bar{X} = 4.27$) ในช่วงโควิด 2019 ค่าครองชีพในชีวิตประจำวันสูงขึ้น ($\bar{X} = 4.22$) ในช่วงโควิด 2019 สินค้าในท้องตลาดมีการปรับราคาขึ้น ($\bar{X} = 4.18$) และต้องการหารายได้เพิ่มเติมจากอาชีพหลัก ($\bar{X} = 4.13$)

ปัจจัยด้านการรับรู้ประโยชน์ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ชุมชนเป็นเมืองที่น่าอยู่ ($\bar{X} = 4.38$) บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน ($\bar{X} = 4.27$) ชุมชนมีความเข้มแข็ง และเกิดภูมิคุ้มกันทางสังคม ($\bar{X} = 4.18$) และเกิดอำนาจในการต่อรอง ($\bar{X} = 4.12$)

อีกทั้งการมีส่วนร่วมในการสร้างอาชีพเสริมในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีกฎ ระเบียบ ข้อควรปฏิบัติที่ชัดเจน ($\bar{X} = 4.41$) เกิดความภาคภูมิใจในการเป็นสมาชิกของกลุ่ม ($\bar{X} = 4.38$) ชุมชนเกิดความเข้มแข็งและภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 4.27$) มีรายได้เพียงพอกับรายจ่ายในช่วงโควิด-19 ($\bar{X} = 4.22$) และมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่มอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.18$)

จากการทดสอบสมมติฐานตามสมการถดถอยเชิงเส้นภายใต้สมการ $y = b_0 + b_1x_1 + b_2x_2 + b_3x_3 + b_4x_4$ ซึ่งสามารถแสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยได้ดัง ตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์การถดถอย

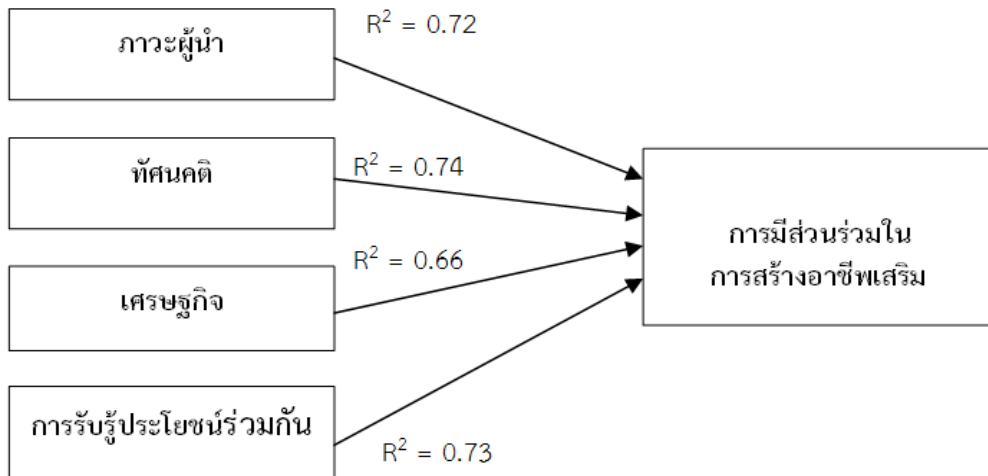
ตัวแปร	การมีส่วนร่วมในการสร้างอาชีพเสริม			
(x ₁) ภาวะผู้นำ	0.30*			
	(0.06)			
(x ₂) ทักษะคนดี		0.11*		
		(0.04)		
(x ₃) เศรษฐกิจ			0.37*	
			(0.06)	
ตัวแปร	ภาระหนี้ครัวเรือน			
(x ₄) การรับรู้ประโยชน์				0.16*
				(0.05)
t	4.36	2.43	5.77	2.90
Tolerance	0.21	0.47	0.23	0.30
VIF	4.64	2.12	4.32	3.32
Std. Error of the Estimate	0.52	0.50	0.57	0.51
Adjusted R ²	0.72	0.74	0.66	0.73
Durbin-Watson	1.92	1.92	1.92	1.92

* p-value <.05 , Constant B = 4.79, Std. error = 0.03

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการสร้างอาชีพเสริมในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มากที่สุด คือ ปัจจัยด้านทักษะคนดี โดยตัวแปรต้นสามารถอธิบายความผันแปรของตัวแปรตามได้ร้อยละ 74.00 รองลงมา คือ ปัจจัยด้านการรับรู้ประโยชน์ ด้านภาวะผู้นำ และด้านเศรษฐกิจ ตามลำดับ โดยสามารถเขียนในรูปของสมการพยากรณ์ได้ ดังนี้

$$y = 4.79 + 0.30(x_1) + 0.11(x_2) + 0.37(x_3) + 0.16(x_4)$$

อีกทั้งยังสามารถแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระและตัวแปรตามได้ ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการสนทนากลุ่ม พบว่า ปัจจัยที่ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำ ทักษะคิด เศรษฐกิจ และการรับรู้ประโยชน์ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการสร้างอาชีพเสริมในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อีกทั้งผู้ร่วมสนทนากลุ่มยังมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า ปัจจัยทางด้านผลตอบแทนยังเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของคนในชุมชน เนื่องจากการได้รับผลตอบแทนจากกิจกรรมนั้นๆ จะส่งผลให้ผู้ร่วมกิจกรรมมีกำลังใจในการดำเนินงานและสามารถนำผลตอบแทนนั้นไปสร้างประโยชน์ให้กับตนเองต่อไปได้ ซึ่งแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการสร้างอาชีพเสริมให้กับกลุ่มชุมชน คือ 1) ด้านภาวะผู้นำ โดยผู้นำต้องรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีเป้าหมายที่ชัดเจนที่จะสามารถทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้ 2) ด้านทักษะคิด คือ ต้องสร้างและปรับแนวคิด ทักษะการทำงานร่วมกัน การรู้จักเสียสละ โดยวิธีการจัดอบรมหรือการจัดทำกิจกรรมร่วมกัน 3) เศรษฐกิจ คือ ต้องสร้างรายได้ที่เกิดจากการร่วมกลุ่มหรือการมีส่วนร่วมให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การมีรายได้ที่สูงขึ้น การลดปัญหาเรื่องรายจ่ายในครอบครัว เป็นต้น 4) การรับรู้ประโยชน์ คือ ต้องสร้างการรับรู้ถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการมีส่วนร่วมในกลุ่ม เช่น ชุมชนมีความเข้มแข็ง เกิดภูมิคุ้มกันทางสังคม สร้างอำนาจในการต่อรองกับผู้ซื้อ งบประมาณสนับสนุนในการพัฒนาอาชีพต่างๆ เป็นต้น และ 5) ผลตอบแทน คือ ต้องพยายามสร้างผลตอบแทนในรูปแบบต่างๆ หรือชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นๆ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน 1-2 ครั้ง/เดือน ส่วนใหญ่เลือกเข้าร่วมกิจกรรมโครงการรัฐสวัสดิการต่างๆ และลักษณะของอาชีพเสริมที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรม คือ การมีรายได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์า เพ็ญนาเรนทร์ (2564) ศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการพัฒนาอาชีพ ทำเป็นอาชีพเสริม เพื่อสร้างรายได้ให้กับตนเองและครอบครัว และสอดคล้องกับบรรณกร กิติพพรเดชชาธร และอนงค์นุช เทียนทอง (2562) ศึกษา เรื่อง การศึกษาปัจจัยการประกอบอาชีพเสริมของข้าราชการในจังหวัดอุดรธานี พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประกอบอาชีพเสริม ได้แก่ รายได้ เงินออมหรือเงินออมเพื่อการลงทุน สวัสดิการข้าราชการ ประสบการณ์ในการทำงาน แนวโน้มของความก้าวหน้าในงาน และความเสถียรของอาชีพเสริม อีกทั้งยังสอดคล้องกับ กิจทวีสิน วิชัยดุษฎีและคณะ (2562) ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาอาชีพให้กับประชาชนในชุมชนตำบลบางสระเก้าอำเภอบาง

แหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี เพื่อเพิ่มรายได้ที่ยั่งยืน พบว่า แนวทางการส่งเสริมการสร้างความสำเร็จในการพัฒนาอาชีพให้กับชุมชนอย่างยั่งยืนนั้น มีดังนี้ 1) การจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชน เพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชน 2) การแปรรูปผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐานตามความต้องการของตลาด 3) จัดหาแหล่งเงินทุนสำรองของกลุ่ม 4) จัดหาสินค้าสำรอง 5) พัฒนาบรรจุภัณฑ์ 6) พัฒนาผลิตภัณฑ์ และ 7) จัดทำบัญชีอย่างเป็นระบบ

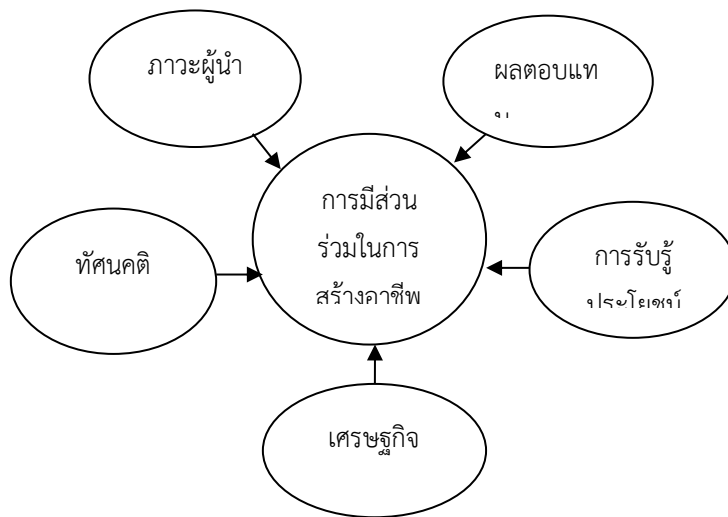
ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า 1) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยพิจารณาเกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การมีเป้าหมายที่ชัดเจน สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ อีกทั้งยังเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการสร้างอาชีพเสริมในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งสอดคล้องกับจักรี ศรีจารุเมธีญาณ และพระณัด วฑฒโน (2561) ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำกับการพัฒนาชุมชน พบว่า สื่อกลางที่สำคัญในการช่วยประสานคนให้บริหารงานได้อย่างสมบูรณ์ ถูกต้อง เหมาะสม นั่นก็คือ “ผู้นำ” ซึ่งเป็นบุคคลที่จะมาช่วยเป็นกำลังแรงใจและมั่นคงในการปฏิบัติงานร่วมกัน เหตุนี้ในการพัฒนาชุมชน ผู้นำชุมชนถือว่าเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถที่จะระดมพลและทรัพยากรในด้านต่างๆ เพื่อใช้ในการบริหาร การพัฒนาหรือร่วมกิจกรรมของชุมชน เพื่อให้การพัฒนานั้นไปสู่จุดมุ่งหมายได้ดียิ่งขึ้น 2) ปัจจัยด้านทัศนคติ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยพิจารณาเกี่ยวกับการเชื่อว่าการทำงานร่วมกันจะทำให้สำเร็จลุล่วงได้เร็วขึ้น และเชื่อว่าการรู้จักเสียสละจะทำให้ได้รับมิตรภาพระหว่างกัน อีกทั้งยังเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการสร้างอาชีพเสริมในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งสอดคล้องกับนันทพร เขียนดวงจันทร์ และขวัญกมล ดอนขวา (2562) ศึกษาเรื่อง ทัศนคติ และความตั้งใจที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมผู้บริโภคในการซื้อสินค้าผ่านไลน์ พบว่า ทัศนคติของแต่ละบุคคลมีอิทธิพลต่อการแสดงออกของพฤติกรรมนั้นๆ 3) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยพิจารณาเกี่ยวกับการมีรายได้จากอาชีพหลักลดลง ความต้องการหารายได้ให้เพียงพอกับรายจ่าย ค่าครองชีพในชีวิตประจำวันสูงขึ้น อีกทั้งยังเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการสร้างอาชีพเสริมในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งสอดคล้องกับจักรพันธ์ กิตตินรรัตน์ และ จุฑาทิพย์ พหลภาคย์ (2557) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่ภาคกลาง พบว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกกับสหกรณ์ และ 4) ปัจจัยด้านการรับรู้ประโยชน์ร่วมกัน ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยพิจารณาเกี่ยวกับชุมชนเป็นเมืองที่น่าอยู่ บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน ชุมชนมีความเข้มแข็ง และเกิดภูมิคุ้มกันทางสังคม อีกทั้งยังเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการสร้างอาชีพเสริมในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งสอดคล้องกับธนิศร ยืนยง (2561) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดนครนายก พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับผลประโยชน์นั้นส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 84.40

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้คนในชุมชนเห็นถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วมในการสร้างอาชีพเสริมอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การได้รับผลตอบแทน การมีรายได้ที่เพิ่มขึ้น การรวมกลุ่มกันผลิตสินค้าเพื่อจำหน่ายและสร้างอำนาจในการต่อรองกับผู้ซื้อได้สูงขึ้น และการลดปัญหาเรื่องรายจ่ายในครอบครัว เป็นต้น รวมไปถึงสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนากลุ่มอาชีพต่างๆ ในชุมชนให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน สอดคล้องกับกิจทวีสิน วิชัยดุษฎ และคณะ (2562) ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาอาชีพให้กับประชาชนในชุมชนตำบลบางสระเก้าอำเภอลแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี พบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมการสร้างความสำเร็จในการพัฒนาอาชีพให้กับชุมชนโดยใช้ 1) เงินทุนที่ไม่คิดดอกเบี้ย 2) วิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายและทันสมัย 3) การจดจำหน่าย โดยมีสถานประกอบการมารับซื้อหรือจำหน่ายทางเว็บไซต์ 4) การออกแบบลวดลายที่ทันสมัยในการดึงดูดผู้บริโภค และ 5) การประชาสัมพันธ์ โดยรัฐบาลให้ความช่วยเหลือในรูปแบบต่างๆ เช่น ประชาสัมพันธ์ทางทีวี วิทยุกระจายเสียง หนังสือพิมพ์วารสาร รวมทั้งการจัดจำหน่ายใน

เทศกาลต่างๆ อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลการค้นคว้าของพินิจวัฒน์ (2561) ศึกษา เรื่อง การส่งเสริมอาชีพให้ชุมชน: กรณีศึกษาบ้านโพธิ์ไทร ตำบลเมือง อำเภอเมือง จังหวัดเลย พบว่า แนวทางการส่งเสริมอาชีพให้กับคนในชุมชน คือ การจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับอาชีพ การหาตลาดรองรับสินค้า การตั้งกลุ่มอาชีพต่างๆ การทำเอกสารขออนุญาตประกอบอาชีพจากหน่วยงาน และการจัดตั้งสถานที่จำหน่ายสินค้า เช่น ตลาด OTOP ในชุมชนหรือตลาดประจำตำบล

องค์ความรู้จากการศึกษา

องค์ความรู้ที่เกิดจากการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำ ทักษะคนคิด เศรษฐกิจ และการรับรู้ประโยชน์ ล้วนเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการสร้างอาชีพเสริมในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และจากการสนทนากลุ่มยัง พบว่า ปัจจัยด้านผลตอบแทนยังเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน สามารถแสดงได้ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 LEPAR Model

จากภาพที่ 3 LEPAR Model มีความหมาย ดังนี้

- L = Leadership คือ การมีภาวะผู้นำ
- E = Economy คือ เศรษฐกิจ
- P = Perceived Benefit คือ การรับรู้ประโยชน์
- A = Attitude คือ ทักษะคนคิด
- R = Return คือ ผลตอบแทน

สรุป

ผลการวิจัย พบว่า โดยส่วนใหญ่แล้วกลุ่มตัวอย่างมีความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน 1-2 ครั้ง/เดือน ส่วนใหญ่เลือกเข้าร่วมกิจกรรมโครงการรัฐสวัสดิการต่างๆ และลักษณะของอาชีพเสริมที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรม คือ การมีรายได้ อีกทั้งปัจจัยด้านทัศนคติยังเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการสร้างอาชีพเสริมในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มากที่สุด รองลงมา คือ ปัจจัยด้านการรับรู้ประโยชน์ ด้านภาวะผู้นำ และด้านเศรษฐกิจ ตามลำดับ อีกทั้งแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการสร้างอาชีพ

เสริมให้กับกลุ่มชุมชน คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้คนในชุมชนเห็นถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วมในการสร้างอาชีพเสริมอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การได้รับผลตอบแทน การมีรายได้ที่เพิ่มขึ้น การรวมกลุ่มกันผลิตสินค้าเพื่อจำหน่ายและสร้างอำนาจในการต่อรองกับผู้ซื้อได้สูงขึ้น และการลดปัญหาเรื่องรายจ่ายในครอบครัว เป็นต้น รวมไปถึงสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาอาชีพต่างๆ ในชุมชนให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน อย่างไรก็ตามจากข้อค้นพบในงานวิจัยนี้ ยังพบว่า ปัจจัยด้านผลตอบแทนยังเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในการสร้างอาชีพเสริม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านทัศนคติยังเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการสร้างอาชีพเสริมในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มากที่สุด ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนควรมีการส่งเสริมการให้ความรู้ความเข้าใจ การปรับทัศนคติ และแนวคิดของการมีส่วนร่วมให้กับประชาชน รวมถึงการสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาอาชีพต่างๆ ในชุมชนให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน ตลอดจนการเร่งแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และกระตุ้นเศรษฐกิจของประเภทให้กลับมาฟื้นตัวโดยเร็ว

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบจากการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับปัจจัยด้านผลตอบแทน สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรนำปัจจัยด้านผลตอบแทนเข้ามาเป็นตัวแปรในการศึกษา อีกทั้งการนำผลจากปัจจัยต่างๆ ที่ศึกษามาข้างต้น ไปศึกษาต่อในแง่ของการสร้างกลยุทธ์การมีส่วนร่วมในการสร้างอาชีพเสริมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กิจวิสิณ วิชัยเดช และคณะ. (2562). *แนวทางการพัฒนาอาชีพให้กับประชาชนในชุมชนตำบลบางสระแก้วอำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี เพื่อเพิ่มรายได้ที่ยั่งยืน* (งานวิจัย). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- จักรพันธ์ กิตตินรรัตน์ และ จุฑาทิพย์ พหลภาคย์. (2557). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่ภาคกลาง. *วารสารเศรษฐศาสตร์และกลยุทธ์การจัดการ*, 1(1), 4-15.
- จักรี ศรีจารุเมธีญาณ และณัด วฑฒโน. (2561). ภาวะผู้นำกับการพัฒนาชุมชน. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 6(ฉบับพิเศษ), 527-538.
- เทศบาลตำบลสองชั้น. (21 สิงหาคม 2563). *ประชากรและหมู่บ้าน*. สืบค้นเมื่อ 28 พฤศจิกายน 2564, จาก <http://www.songchan.go.th/songchan/mainfile/whrsd9cVmjyq.pdf>
- ธนิต ยืนยง. (2561). การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดนครนายก. *วารสารมหาจุฬานาครทรรค์*, 5(2), 119-135.
- นันทพร เขียนดวงจันทร์ และขวัญกมล ดอนขวา. (2562). ทัศนคติ และความตั้งใจที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมผู้บริโภคในการซื้อสินค้าผ่านไลน์. *วารสารสังคมศาสตร์สุนารี*, 13(2), 58-78.
- ผการัตน์ พินิจวัฒน์. (2561). การส่งเสริมอาชีพให้ชุมชน: กรณีศึกษาบ้านโพไทร ตำบลเมือง อำเภอเมือง จังหวัดเลย. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 6(3), 925-935.
- พรชวรณ สุขสมวัฒน์. (2565). ผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 และกลยุทธ์ทางรอดของธุรกิจบริการด้านอาหารและเครื่องดื่ม. *วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์*, 24(1), 163-172.

- พิมพ์งา เพ็งนาเรนทร์. (2564). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ของผู้สูงอายุ. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี*, 15(1), 42-58.
- รณกร กิติพัชรเดชาธร และอนงค์นุช เทียนทอง. (2562). การศึกษาปัจจัยการประกอบอาชีพเสริมของข้าราชการในจังหวัดอุดรธานี. *วารสารบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร*, 14(13), 72-84.
- วิษณุ อรรถวานิช และคณะ. (25 ธันวาคม 2562). *ฟาร์ม เกษตรกรและเกษตรกรรวม: มุมมองผ่านข้อมูลและข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับพฤติกรรม*. สืบค้นเมื่อ 28 พฤศจิกายน 2564, จาก https://www.pier.or.th/files/dp/pier_dp_122.pdf
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (5 เมษายน 2564). *หนี้ครัวเรือน 2564 แนวโน้มสูงต่อเนื่อง คาด... ขยายตัวในกรอบ 89-91% ต่อ GDP*. สืบค้นเมื่อ 27 พฤศจิกายน 2564, จาก <https://kasikornresearch.com/th/analysis/k-social-media/pages/debt-fb-05-04-2021.aspx>
- โสมาตรมี จันทรัตน์ และคณะ. (15 พฤษภาคม 2563). *ครัวเรือนเกษตรไทยในวิกฤติโควิด-19*. สืบค้นเมื่อ 27 พฤศจิกายน 2564, จาก <https://www.pier.or.th/abridged/2020/11/>
- อภิสรามุ่งมาตร. (2564). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- Nunnally, J. C. (1978). *Psychometric Theory*. New York: McGraw-Hill.
- Yamane, T. (1973). *Statistic: An introductory analysis*. (3rded.). New York: Harper and Row.